

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2019. gada 17. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) – Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzība – LESD 325. panta 1. punkts – Konvencija par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību – Kriminālprocess sakarā ar noziedzīgiem nodarījumiem PVN jomā – Efektivitātes princips – Pierādījumu iegūšana – Telesakaru noklausīšanās – Tiesu iestādes, kam nebija jurisdikcijas, piešķirta atļauja – Šo noklausīšanos kā pierādījumu ņemšana vērā – Valsts tiesiskais regulējums – Aizliegums

Lietā C-310/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, kuru *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā, Bulgārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 25. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 31. maijā, kriminālprocesā pret

Petar Dzivev,

Galina Angelova,

Georgi Dimov,

Milko Velkov,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: septītās palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], kas pilda ceturtās palātas priekšsēdētāja pienākumus (referents), tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*], E. Juhāss [*E. Juhász*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerāladvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *R. Troosters* un *J. Baquero Cruz*, kā arī *P. Mihaylova*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2018. gada 25. jūlija tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – bulgāru.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 325. panta 1. punktu un Luksemburgā 1995. gada 26. jūlijā parakstītās Konvencijas, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K3. pantu, par Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizsardzību (OV 1995, C 316, 48. lpp.; turpmāk tekstā – “PIF konvencija”), 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 2. panta 1. punktu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts kriminālprocesā pret *Petar Dzivev, Galina Angelova, Georgi Dimov* un *Milko Velkov*, kas ir apsūdzēti par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu pievienotās vērtības nodokļa (PVN) jomā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Saskaņā ar LESD 325. pantu:

“1. Savienība un dalībvalstis apkaro krāpšanu un citu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses, saskaņā ar šo pantu veicot pasākumus, kuriem jāattur no šādas rīcības un jānodrošina efektīva aizsardzība dalībvalstīs, kā arī Savienības iestādēs un struktūrās.

2. Lai novērstu krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, dalībvalstis veic tādus pašus pasākumus, kādus tās veic, lai novērstu krāpšanu, kas apdraud viņu pašu finanšu intereses.

[..]”

PIF konvencija

- 4 PIF konvencijas 1. pantā ir noteikts:

“1. Krāpšanai, kas ietekmē Eiropas Kopienu finanšu intereses, šīs Konvencijas nozīmē ir jāsaturs šādas pazīmes:

[..]

(b) attiecībā uz ieņēmumiem, jebkura apzināta darbība vai bezdarbība attiecībā uz:

- viltotu, nepareizu vai nepilnīgu apgalvojumu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kā rezultātā ir noticis nelikumīgs samazinājums Eiropas Kopienu Kopbudžeta fondos vai budžetos, kurus administrē Eiropas Kopienas, vai kurus administrē Eiropas Kopienu vārdā,
- informācijas neizpaušanu tādējādi pārkāpjot īpašu pienākumu, kam ir tādas pašas sekas,
- likumīgi iegūtu līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu, kam ir tādas pašas sekas.

2. Saskaņā ar 2. panta otro daļu, katra Dalībvalsts veic nepieciešamos un piemērotos pasākumus, lai iestrādātu šī panta pirmo daļu savos nacionālajos normatīvajos aktos krimināltiesību jomā tādā veidā, lai tajā minētās darbības tiktu atzītas par noziedzīgiem nodarījumiem.

[..]”

- 5 PIF konvencijas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“Katra Dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 1.pantā minētā darbība un 1.panta pirmajā daļā minētā līdzdalība, uzkūdišana vai nodarījuma mēģinājums, ir sodāmi ar efektīviem, proporcionāliem un no šādām darbībām atturošiem kriminālsodiem, ietverot vismaz liela apmēra krāpšanu gadījumos sodus, kas saistīti ar brīvības atņemšanu, kam par pamatu var būt izdošana, tādējādi saprotot, ka par liela apmēra krāpšanu atzīstama krāpšana, kuras priekšmets ir tā minimālā summa, ko noteikusi katra Dalībvalsts. Šī minimālā summa nevar pārsniegt 50 000 [EUR].”

Lēmums 2007/436/EK

- 6 Padomes Lēmuma 2007/436/EK, Euratom (2007. gada 7. jūnijs) par Eiropas Kopienu pašu resursu sistēmu (OV 2007, L 163, 17. lpp.) 2. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Pašu resursus, ko iekļauj Eiropas Savienības vispārējā budžetā, veido šādi ieņēmumi:

[..]

- b) [..] piemērot visām dalībvalstīm vienotu likmi saskaņotajai PVN aprēķina bāzei, kas noteikta saskaņā ar Kopienas noteikumiem. [..]”

Bulgārijas tiesības

Bulgārijas Republikas Konstitūcija

- 7 Bulgārijas Republikas Konstitūcijas 32. panta 2. punktā ir noteikts aizliegums pārtvert personas telesakarus, izņemot likumā norādītos gadījumus.
- 8 Šīs konstitūcijas 121. panta 4. punktā ir noteikts, ka tiesu dokumenti ir jāpamato.

NPK

- 9 *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Kriminālprocesa kodekss, turpmāk tekstā – “NPK”) 348. pantā ir noteikts:

“(1) Spriedums vai lēmums var tikt atcelts vai grozīts kasācijas instancē:

[..]

2. ja tajā ir pārkāpti būtiski procesuāli noteikumi.

[..]

(3) Procesuālo noteikumu pārkāpums ir būtisks:

1. ja tā rezultātā tiek ierobežotas apsūdzētā vai citu lietas dalībnieku procesuālās tiesības un tas nevar tikt novērsts;

2. ja tajā nav norādīts pamatojums vai ja nav pirmās instances vai apelācijas instances tiesas sēdes protokola;
3. ja spriedumu vai lēmumu ir pasludinājusi tiesa, kam nav jurisdikcijas;
4. ja, pasludinot spriedumu vai lēmumu, ir pārkāpts apspriedes noslēpums.”

ZIDNPK

- 10 2012. gada 1. janvārī stājās spēkā *Zakon za izmenenie i dopalnenie na nakazatelno-protsesualnia kodeks* (Likums, ar ko groza un papildina Kriminālprocesa kodeksu; turpmāk tekstā – “ZIDNPK”), kas attiecas uz *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā, Bulgārija) izveidošanu un darbību. Ar ZIDNPK ir paredzēts nodot noteiktu *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija) kompetenci *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā), kam ir ekskluzīva jurisdikcija lemt par lietām, kuras saistītas ar noziedzīgām organizācijām.
- 11 Atbilstoši ZIDNPK 5. pantam *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa) kompetence atļaut noklausīties to personu telesakarus, kas tiek turētas aizdomās par līdzdalību noziedzīgā organizācijā, tiek nodota *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā).
- 12 Saskaņā ar ZIDNPK 9. panta 2. punktu jau uzsāktās pirmstiesas izmeklēšanas procedūras pabeidz līdz šai nodošanai kompetentās iestādes. Šī tiesību norma tika grozīta 2012. gada 6. martā, precizējot, ka šo procedūru kontrole tiesā paliek tās tiesas jurisdikcijā, kurai bija jurisdikcija līdz 2012. gada 1. janvārim.

Tiesību normas par speciālajām izmeklēšanas darbībām

- 13 Procedūra, kas atļauj veikt telesakaru noklausīšanos, ir reglamentēta *Zakon za spetsialnite razuznavatelni sredstva* (Likums par speciālajām izmeklēšanas darbībām) 1.–3., 6. un 12.–18. pantā, kā arī NPK 172.–177. pantā. Saskaņā ar iesniedzējtiesas paskaidrojumiem telefona noklausīšanās var tikt veikta gan pirmstiesas izmeklēšanas ietvaros, gan pēc kriminālprocesa uzsākšanas. Šādam pasākumam ir jāsaņem tiesas, kam ir jurisdikcija, iepriekšēja atļauja pēc attiecīgi Organizētās noziedzības apkarošanas galvenās pārvaldes ģenerāldirektora vai prokurora lūguma. Tiesas lēmums, kas atļauj telefona noklausīšanos, ir jāpamato, un saskaņā ar Likuma par speciālajām izmeklēšanas darbībām 15. pantu un NPK 174. pantu tas ir jāizdod tiesas, kam ir jurisdikcija, priekšsēdētājam vai attiecīgi pilnvarotajam priekšsēdētāja vietniekam.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 14 *P. Dzivev, G. Angelova, G. Dimov* un *M. Velkov* tiek apsūdzēti par to, ka no 2011. gada 1. jūnija līdz 2012. gada 31. martam viņi esot izdarījuši noziedzīgus nodarījumus nodokļu jomā ar komercsabiedrības *Karoli Kapital EOOD* starpniecību. *P. Dzivev* tiek apsūdzēts par to, ka viņš tostarp ir vadījis, iesaistot trīs citus apsūdzētos, kriminālu organizāciju, kuras mērķis šajā gadījumā bija iedzīvoties, izvairoties no nodokļa maksāšanas, kurš ir jāmaksā atbilstoši *Zakon za danak varhu dobavenata stoynost* (Likums par pievienotās vērtības nodokli) (DV Nr. 63, 2006. gada 4. augusts) pamatlietas faktu norises laikā spēkā esošajā redakcijā.
- 15 Pirmstiesas izmeklēšanas laikā *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa) apmierināja vairākus pieteikumus atļaut noklausīties četrus apsūdzēto telesakarus, ko iesniedza *Glavna direksia za borba s organiziranata prestapnost* (Organizētās noziedzības apkarošanas galvenā pārvalde, Bulgārija) direktors laikposmā no 2011. gada novembra līdz 2012. gada februārim. Pēc kriminālprocesa uzsākšanas prokurors lūdza *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā) vairākas atļaujas no jauna noklausīties apsūdzēto telesakarus un 2012. gada martā tās saņēma.

- 16 Iesniedzējtiesa precizē, ka neviena no pamatlietā aplūkotajām atļaujām nebija pamatota un ka tajās, kas tika izdotas laikposmā no 2011. gada novembra līdz 2012. gada janvārim, nav pareizi norādīts tostarp tas, vai lēmumu ir pieņēmis *Sofijski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa) priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja vietnieks. Šie trūkumi neizraisa pamatlietā aplūkoto atļauju spēkā neesamību. Tomēr 2012. gada janvārī un februārī izdotās atļaujas izsniedza tiesa, kam nebija jurisdikcijas. Pēc šī datuma visi atļauju pieteikumi bija jāadresē *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā) priekšsēdētājam, nevis *Sofijski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa) priekšsēdētājam. Tā kā pēdējam minētajam vairs nebija jurisdikcijas, lai izskatītu un apmierinātu šos pieteikumus, viņam tie bija jānodod *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā) priekšsēdētājam.
- 17 Iesniedzējtiesa norāda, ka pēc tam formāli esot konstatētas sistemātiskas nelikumības speciālo izmeklēšanas līdzekļu izmantošanas atļauju izsniegšanā, it īpaši attiecībā uz telesakaru noklausīšanos, kā rezultātā esot grozīts attiecīgais likums.
- 18 Turklāt šī tiesa apgalvo, ka jautājums, vai *ZIDNPK* 9. pantā paredzētais pārejas noteikums attiecas arī uz notiekošām pirmstiesas izmeklēšanām, nebija skaidrs. Minētā norma ir radījusi apjomīgu un pretrunīgu judikatūru. Ar 2014. gada 16. janvāra skaidrojošo spriedumu Nr. 5/14, ko taisījusi *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija), ir apstiprināts, ka tiesu iestādes ekskluzīvās jurisdikcijas krimināltiesību jomā principam nevar būt nekādi izņēmumi. Šajā ziņā iesniedzējtiesa apgalvo, ka šim principam ir liela nozīme valsts tiesībās, it īpaši gadījumā, ja tiek izmantotas speciālās izmeklēšanas darbības, kurās ietilpst telesakaru pārtveršana. Tomēr, atsaucoties uz Tiesas 2015. gada 17. decembra spriedumu *WebMindlicences* (C-419/14, EU:C:2015:832, 91. punkts), šī tiesa šaubās, vai no šī skaidrojošā sprieduma izrietošā informācija attiecas arī uz gadījumu, kad ir runa par Savienības tiesību ievērošanu.
- 19 Iesniedzējtiesa piebilst, ka *P. Dzivev* gadījumā vienīgi telesakaru pārtveršana, kura ir veikta, pamatojoties uz tiesu iestādes, kam nebija jurisdikcijas, izdotu atļauju, skaidri un neapšaubāmi pierāda noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu, kuros viņš tiek apsūdzēts, un atļauj viņu notiesāt, bet citi apsūdzētie varēja tikt notiesāti, pamatojoties uz likumīgi iegūtiem pierādījumiem.
- 20 Šādos apstākļos *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai ar:

- Līguma par LESD 325. panta 1. punktu, kurā ir noteikts, ka dalībvalstis veic pasākumus efektīvai aizsardzībai pret krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses;
- [PIF konvencijas] 2. panta 1. punktu, skatītu kopā ar tās 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu saistībā ar Lēmuma 2007/436 2. panta 1. punkta b) apakšpunktu, atbilstoši kuriem katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu efektīvu sodīšanu par krāpšanu pievienotās vērtības nodokļa jomā;
- Hartas 47. panta pirmo un otro daļu, kurās ir nodrošinātas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesību aktos noteiktā tiesā,

ir saderīgi, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem nedrīkst izmantot pierādījumus, kas iegūti, izmantojot “speciālās izmeklēšanas darbības”, proti, tādu personu telesakaru pārtveršanu, pret kurām vēlāk celta apsūdzība par krāpšanu PVN jomā, jo atļauju šo pasākumu veikšanai ir devusi tiesa, kam nebija jurisdikcijas, un šajā ziņā tiek ņemti vērā šādi nosacījumi:

- iepriekš (no viena līdz trīs mēnešiem pirms tam) pieteikumi atļaut pārtvert daļu šo telesakaru ir iesniegti tajā pašā tiesā, kura izdevusi atļauju un kurai šajā laikposmā vēl bija jurisdikcija;

- pieteikums atļaut apstrīdēto telesakaru pārtveršanu (pagarināt iepriekš atļauto telesakaru pārtveršanu un atļaut jaunu telefona līniju noklausīšanos) ir iesniegts tajā pašā tiesā, kurai vairs nebija jurisdikcijas, jo tieši pirms tam tās jurisdikcija tika nodota citai tiesai; sākotnējā tiesa, kaut arī tai nebija jurisdikcijas, ir izskatījusi pieteikumu pēc būtības un izdevusi atļauju;
 - vēlāk (aptuveni pēc mēneša) ir iesniegts jauns pieteikums atļaut noklausīties tās pašas telefonu līnijas un atļauju ir izsniegusi tiesa, kurai tagad jau bija jurisdikcija;
 - nevienā no izdotajām atļaujām faktiski nav norādīts pamatojums;
 - likuma norma, ar kuru tika noteikta jurisdikcijas pāreja, bija neskaidra un izraisīja daudzus pretrunīgus tiesas nolēmumus, tādēļ *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa) aptuveni divus gadus pēc atbilstoši likumam notikušās jurisdikcijas pārejas un apstrīdētās telesakaru pārtveršanas izdeva saistošu skaidrojošo lēmumu;
 - tiesa, kura izskata šo lietu, nav tiesīga lemt par pieteikumiem atļaut izmantot speciālās izmeklēšanas darbības (telesakaru pārtveršanu), tomēr tai ir jurisdikcija lemt par veiktās telesakaru pārtveršanas likumību, tostarp konstatēt, ka atļauja neatbilst likuma prasībām, un tādēļ nevērtēt šādā veidā iegūtos pierādījumus; šādas pilnvaras ir piešķirtas tikai tādā gadījumā, ja tikusi izdota derīga atļauja pārtvert telesakarus;
 - šo pierādījumu (apsūdzēto personu telefonsarunu, kuru pārtveršanu atļāvusi tiesa, kam vairs nebija jurisdikcijas) izmantošanai ir milzīga nozīme, lai izlemtu jautājumu par personas kā tādas organizētas noziedzīgas grupas organizētāja atbildību, kura tikusi izveidota ar mērķi veikt noziedzīgus nodarījumus pievienotās vērtības nodokļa jomā, pārkāpjot [Likumā par pievienotās vērtības nodokli pamatlietas faktu norises laikā spēkā esošajā redakcijā] noteikto, vai kā uzskūditāja veikt konkrētus noziedzīgus nodarījumus nodokļu jomā atbildību, turklāt viņš var tikt atzīts par vainīgu un sodīts tikai tad, ja šīs telefona sarunas drīkst tikt izmantotas kā pierādījumi, pretējā gadījumā viņš būtu jāatļauj?
- 2) Vai izskatāmajai lietai ir piemērojams spriedums, kas pieņemts prejudiciālā nolēmuma procedūrā *Ognyanov* (C-614/14)?”

Tiesvedība Tiesā

- ²¹ Ar 2016. gada 25. jūlija lēmumu, kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 4. augustā, iesniedzējtiesa nolēma atsaukt otro prejudiciālo jautājumu. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka šim otrajam jautājumam ir zudis priekšmets pēc tam, kad Tiesa pasludināja 2016. gada 5. jūlija spriedumu *Ognyanov* (C-614/14, EU:C:2016:514).
- ²² Turklāt šī lieta ar Tiesas priekšsēdētāja 2017. gada 12. maija lēmumu tika atlikta līdz sprieduma pasludināšanai lietā M.A.S. un M.B. (spriedums, 2017. gada 5. decembris, C-42/17, EU:C:2017:936). Tiesvedība Tiesā tika atsākta 2017. gada 12. decembrī.

Par prejudiciālo jautājumu

- ²³ Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 325. panta 1. punkts, kā arī PIF konvencijas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 2. panta 1. punkts, skatīti Hartas gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā, ievērojot kriminālvajāšanas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar PVN, efektivitātes principu, ir tas, ka valsts tiesa piemēro valsts tiesību normu, kurā ir paredzēts, ka no

kriminālprocesa ir jāizslēdz tādi pierādījumi, kādi ir noklausītie telesakari, kuriem ir vajadzīga iepriekšēja tiesas atļauja, ja šo atļauju ir izsniegusi tiesu iestāde, kam nebija jurisdikcijas, pat tad, ja vienīgi ar šiem pierādījumiem var pierādīt attiecīgo noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu.

- 24 Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jānorāda, ka pašreizējā attīstības stadijā Savienības tiesībās nav paredzēti noteikumi, kas būtu piemērojami šīs lietas apstākļos un kas attiektos uz pierādījumu iegūšanas noteikumiem un to izmantošanu kriminālprocesā PVN jomā. Tātad šī joma principā ir dalībvalstu kompetencē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 17. decembris, *WebMindLicenses*, C-419/14, EU:C:2015:832, 65. punkts, kā arī 2018. gada 2. maijs, *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 25. punkts).
- 25 Šādos apstākļos LESD 325. panta 1. punktā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums apkarot krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses, ar efektīviem un atturošiem pasākumiem (spriedums, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 50. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 26 Tā kā saskaņā ar Lēmuma 2007/436 2. panta b) punktu Savienības pašas resursos ietilpst tostarp ieņēmumi, kurus gūst, piemērojot vienotu likmi PVN bāzei, kas noteikta saskaņā ar Savienības tiesībām, pastāv tieša saikne starp ieņēmumiem no PVN atbilstoši piemērojamajām Savienības tiesībām un atbilstošo PVN resursu nodošanu Savienības budžetam, jo jebkādi trūkumi pirmo minēto iekasēšanā iespējami izpaužas kā otrā minētā samazinājuma cēlonis (spriedumi, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 31. punkts, kā arī spriedums, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 51. punkts).
- 27 Dalībvalstīm ir brīvība izvēlēties piemērojamās sodus, kuri var būt administratīvie sodi, kriminālsodi vai abu kombinācija, lai nodrošinātu minēto ieņēmumu pilnīgu iekasēšanu un šādi aizsargātu Savienības finanšu intereses. Tomēr kriminālsodi var būt nepieciešami, lai efektīvi un atturošā veidā apkarotu noteiktus smagus PVN krāpšanas gadījumus, kā arī tas ir prasīts PIF konvencijas 2. panta 1. punktā, skatītā kopā ar tās 1. panta 1. punktu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 20. marts, *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 20. punkts; 2018. gada 2. maijs, *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 36. punkts, kā arī 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 54. punkts).
- 28 Šajā ziņā dalībvalstīm ir jānodrošina, ka Savienības tiesību pārkāpumi, tostarp harmonizēto noteikumu, kuri paredzēti Padomes Direktīvā 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.), pārkāpumi tiktu sodīti atbilstoši materiālajiem un procesuālajiem nosacījumiem, kas ir analogi tiem, kuri tiek piemēroti līdzīga veida un nozīmīguma valsts tiesību pārkāpumu gadījumos, un kas katrā ziņā sodu padara efektīvu, samērīgu un atturošu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 2. maijs, *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 28. punkts).
- 29 Dalībvalstīm ir arī jānodrošina, lai valsts tiesībās paredzētās kriminālprocesa normas atļautu faktiski sodīšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir saistīti ar šādām darbībām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 17. decembris, *WebMindLicenses*, C-419/14, EU:C:2015:832, 65. punkts, kā arī 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 55. punkts).
- 30 No minētā izriet – lai gan sodi un administratīvais process un/vai kriminālprocess, kas saistīts ar šiem sodiem, kurus dalībvalstis ievieš, lai apkarotu PVN jomā pastāvošo saskaņoto noteikumu pārkāpumus, ietilpst to procesuālajā un institucionālajā autonomijā, šo autonomiju tomēr ierobežo – papildus samērīguma un līdzvērtības principiem, kuru piemērošana šajā gadījumā netiek aplūkota, – efektivitātes princips, kas nosaka, ka minētajiem sodiem ir jābūt efektīviem un atturošiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 2. maijs, *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 29. punkts).
- 31 Šādos apstākļos vispirms valsts likumdevējam ir jāveic vajadzīgie pasākumi. Tam attiecīgā gadījumā ir jāgroza savs tiesiskais regulējums un jānodrošina, lai valsts procesuālo tiesību normas, kas piemērojamas kriminālvajāšanai par noziedzīgiem nodarījumiem, kuri apdraud Savienības finanšu

intereses, netiktu formulētas tādējādi, ka šīm normām piemītošu iezīmju dēļ rodas sistēmisks šādu noziedzīgus nodarījumus veidojošo darbību nesodāmības risks, kā arī jānodrošina apsūdzēto personu pamattiesību aizsardzība (spriedums, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 65. punkts).

- 32 Attiecībā uz valstu tiesām Tiesa ir nospriedusi, ka tām pilnībā ir jāizpilda no LESD 325. panta 1. punkta izrietošie pienākumi un nav jāpiemēro iekšējās tiesību normas, ar kurām tiesvedībā par smagiem noziedzīgiem nodarījumiem PVN jomā netiek pieļauts piemērot efektīvus un atturošus sodus, lai apkarotu krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses (spriedums, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 39. punkts).
- 33 Tomēr pienākums nodrošināt Savienības līdzekļu efektīvu iekasēšanu neatbrīvo valstu tiesas no Hartā garantēto pamattiesību un Savienības tiesību pamatprincipu obligātas ievērošanas, jo kriminālprocess, kas ir uzsākts par noziedzīgiem nodarījumiem PVN jomā, ir Savienības tiesību īstenošana Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē. Krimināltiesību jomā šīs tiesības un šie vispārējie principi ir jāievēro ne tikai kriminālprocesā, bet arī iepriekšējās izmeklēšanas stadijā kopš brīža, kad attiecīgā persona tiek apsūdzēta (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 52. punkts; 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 68. un 71. punkts, kā arī 2018. gada 20. marts, *Di Puma* un *Zecca*, C-596/16 un C-597/16, EU:C:2018:192, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 34 Tādējādi pienākums nodrošināt Savienības resursu efektīvu iekasēšanu neatbrīvo šīs tiesas no likumības un tiesiskuma principu obligātas ievērošanas, kas ir viena no galvenajām vērtībām, uz kurām ir balstīta Savienība, kā tas ir apliecināts LES 2. pantā.
- 35 Šajā ziņā it īpaši no likumības un tiesiskuma principu prasībām izriet, ka represīvā vara principā nevar tikt īstenota ārpus likumiskajām robežām, kurās iestāde ir pilnvarota darboties saskaņā ar tās dalībvalsts tiesībām, kurai tā pieder (pēc analogijas skat. spriedumu, 2015. gada 1. oktobris, *Weltimmo*, C-230/14, EU:C:2015:639, 56. punkts).
- 36 Turklāt telesakaru noklausīšanās ir iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, kas ir noteiktas Hartas 7. pantā. Šāda iejaukšanās saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu var tikt pieļauta tikai tad, ja tā ir paredzēta likumā un ja, ievērojot šo tiesību būtisko saturu un samērīguma principu, tā ir vajadzīga un faktiski atbilst Savienības vispārējo interešu mērķiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *WebMindLicenses*, C-419/14, EU:C:2015:832, 71. un 73. punkts).
- 37 Šajā ziņā ir skaidrs, ka pamatlietā aplūkoto telesakaru noklausīšanos bija atļāvusi tiesu iestāde, kam nebija šādas attiecīgās jurisdikcijas. Tātad ir jāuzskata, ka šī telesakaru noklausīšanās nav paredzēta likumā Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē.
- 38 Tādējādi ir jānorāda, ka pamatlietā aplūkotais noteikums atspoguļo šī sprieduma 35.–37. punktā norādītās prasības, liekot valsts tiesai izslēgt no kriminālprocesa tādas pierādījumus kā telesakaru noklausīšanās, kam ir vajadzīga iepriekšēja atļauja, ja šo atļauju ir izsniegusi tiesu iestāde, kurai nebija jurisdikcijas.
- 39 No minētā izriet, ka Savienības tiesības nevar likt valsts tiesai nepiemērot šādu procesuālu noteikumu pat tad, ja nelikumīgi iegūto pierādījumu izmantošana varētu palielināt kriminālvajāšanas efektivitāti, atļaujot valsts iestādēm sodīt atsevišķos gadījumos par Savienības tiesību neievērošanu (pēc analogijas, attiecībā uz valsts procesuālajiem noteikumiem, ar kuriem tiesas nolēmumam ir paredzēts *res judicata* spēks, skat. spriedumu 2018. gada 24. oktobris, XC u.c., C-234/17, EU:C:2018:853, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 40 Šajā ziņā nav nozīmes faktam, ko izvirza iesniedzējtiesa, ka pieļautā nelikumība izriet no pamatlietā aplūkotās tiesību normas neprecizitātes, ar kuru ir nodota jurisdikcija. Prasība, ka jebkuram Hartas 7. pantā piešķirto tiesību īstenošanas ierobežojumam ir jābūt paredzētam likumā, nozīmē, ka minēto ierobežojumu atļaujošais likumiskais pamatojums ir pietiekami skaidrs un precīzs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *WebMindLicenses*, C-419/14, EU:C:2015:832, 81. punkts). Nav nozīmes arī apstāklim, ka viena no četriem pamatlietā apsūdzētajiem gadījumā vienīgi ar telesakaru noklausīšanos, kas ir notikusi, pamatojoties uz atļaujām, kuras ir piešķirusi iestāde, kam nebija jurisdikcijas, var pierādīt viņa vainu un pamatot notiesāšanu.
- 41 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz zdoto jautājumu jāatbild, ka LESD 325. panta 1. punkts, kā arī PIF konvencijas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 2. panta 1. punkts, skatīti Hartas gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā, ievērojot kriminālvajāšanas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar PVN, efektivitātes principu, nav tas, ka valsts tiesa piemēro valsts tiesību normu, kurā ir paredzēts, ka no kriminālprocesa ir jāizslēdz tādi pierādījumi, kādi ir noklausītie telesakari, kam ir vajadzīga iepriekšēja tiesas atļauja, ja šo atļauju ir izsniegusi tiesu iestāde, kurai nebija jurisdikcijas, pat tad, ja vienīgi ar šiem pierādījumiem var pierādīt attiecīgo noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 42 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

LESD 325. panta 1. punkts, kā arī Luksemburgā 1995. gada 26. jūlijā parakstītās Konvencijas, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K3. pantu, par Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizsardzību 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 2. panta 1. punkts, skatīti Eiropas Savienības Pamattiesību Hartas gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā, ievērojot kriminālvajāšanas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar pievienotās vērtības nodokli (PVN), efektivitātes principu, nav tas, ka valsts tiesa piemēro valsts tiesību normu, kurā ir paredzēts, ka no kriminālprocesa ir jāizslēdz tādi pierādījumi, kādi ir noklausītie telesakari, kam ir vajadzīga iepriekšēja tiesas atļauja, ja šo atļauju ir izsniegusi tiesu iestāde, kurai nebija jurisdikcijas, pat tad, ja vienīgi ar šiem pierādījumiem var pierādīt attiecīgo noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu.

[Paraksti]